Η δοτική στα νέα ελληνικά

Η δοτική πτώση των αρχαίων ελληνικών, αν και έχει καταργηθεί στη νεοελληνική γλώσσα, χρησιμοποιείται αρκετά συχνά σε πολλές στερεότυπες φράσεις. Ως προς την ορθογραφία χρειάζεται προσοχή στις καταλήξεις σε **–ω και –ει** (δοτική ενικού) ή σε **–οις** (δοτική πληθυντικού).

Οι πιο συνηθισμένες φράσεις είναι οι ακόλουθες:

βάσει +γενική = σύμφωνα με

δημοσία δαπάνη = με έξοδα του κράτους

δόξα τω Θεώ

εν + δοτική: εν ανάγκη / γνώσει / διαστάσει / δράσει / εξελίξει / λευκώ / λόγω / κατακλείδι / μέρει / συγκρίσει κλπ. Επίσης οι μονολεκτικοί τύποι εντέλει, εντάξει, ελλείψει + γενική

ενώπιος ενωπίω = πρόσωπο με πρόσωπο, ανοικτά/καθαρά

επί +δοτική: επ΄ αυτοφόρω / τη ευκαιρία / λέξει

καλή τη πίστει

ελαφρά τη καρδία = επιπόλαια, χωρίς περίσκεψη

λόγω + γενική = εξαιτίας

λόγω τιμής

μέσω +γενική πχ μέσω Ζυρίχης

πάση θυσία /δυνάμει

πόσω μάλλον

συν γυναιξί και τέκνοις

συν το χρόνω = με την πάροδο του χρόνου

τοις μετρητοίς

τύποις =τυπικά

τωόντι = πράγματι

ψυχή τε και σώματι

<u>Συχνές είναι και οι ακόλουθες φράσεις:</u>

Ειρήσθω εν παρόδω = ας λεχθεί παρενθετικά, εν τη ρύμη του λόγου = στη ροή του λόγου,

τα εν οίκω μη εν δήμω , είναι γνωστό τοις πάσιν

Περισσότερες φράσεις με αντίστοιχα παραδείγματα μπορείτε να βρείτε στην ακόλουθη διεύθυνση: https://www.teicrete.gr/users/kutrulis/Glosika/dotiki.htm

Ασκήσεις εμπέδωσης

Συμπληρώστε τα κενά με την κατάλληλη φράση (προσοχή στην ορθογραφία):

1.Η Κική Δημουλά κηδεύτηκε _____.

2. Προχωράμε κανονικά _____ σχεδίου.

3. Έφτασαν στη γιορτή _____ (όλοι μαζί).

4. Αφού έζησαν για λίγο _____, πήραν διαζύγιο _____.

5. _____ κονδυλίων το έργο έμεινε ατελείωτο.

6. Είναι γνωστό _____ ότι η πανδημία είναι _____.

7. _____ με πέρυσι τα πάμε καλύτερα με τη γραμματική.

8. Σου μεταφέρω τα λόγια του _____.

9. _____ βροχής η εκδρομή ματαιώνεται.

10. Υπέγραψαν το συμφωνητικό _____.

11. Αφοσιώθηκε στην εταιρεία _____.

12. Μια γνωστή εκπομπή του Χατζηνικολάου λεγόταν _____.

13. Μίλησε _____, για αυτό μην παίρνεις τα λόγια του _____.

14. _____ σε συγχαίρω για την προαγωγή σου.

15. Ο καιρός θα είναι _____ αίθριος με σποραδικές νεφώσεις.

16. Διέπραξε το έγκλημα _____ ψυχής.

17. Είναι στρατηγός _____.

18. _____ των συνεπειών της απόφασής μου σε εξουσιοδοτώ _____.

19. Τα αποτελέσματα της κρίσης θα φανούν _____.

20. Μακάριοι οι πτωχοί _____.

Ονομαστική	οἱ	ἄνθρωποι	αἱ	ὁδοὶ	τὰ	μυστήρια
Γενική	τῶν	ἀνθρώπων	τῶν	ὁδῶν	τῶν	μυστηρίων
Δοτική	τοῖς	ἀνθρώποις	ταῖς	ὁδοῖς	τοῖς	μυστηρίοις
Αιτιατική	τοὺς	ἀνθρώπους	τὰς	ὁδοὺς	τὰ	μυστήρια
Κλητική	ὦ	ἄνθρωποι	ὦ	ὁδοὶ	ὦ	μυστήρια

Προσοχή!
Στα ουσιαστικά που τονίζονται στην προπαραλήγουσα ο τόνος κατεβαίνει στην γεν.+δοτ.+αιτ. του πληθυντικού.

Προσοχή!
Στα ουδέτερα της Β' κλίσης το «α» στην κατάληξη του πληθυντικού είναι **βραχύ**.